

จิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร

GLOBAL CONSCIOUSNESS OF STUDENTS IN BANGKOK METROPOLITAN AREA

นางสุนีย์ บันโนะ *

Sunee Banno

ดร.วลัยพร ศิริภิรมย์ **

Walaiporn Siriporn, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา วัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร และ 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร ประชากรในการวิจัยคือ โรงเรียนประเภทสามัญศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาจำนวน 963 โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ โรงเรียนจำนวน 283 โรงเรียนของประชากรในการวิจัย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการของ Yamane (1973) โดยระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 271 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 96 โดยผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,707 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ แบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI Modified

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในกรุงเทพมหานครทั้งในภาพรวมและในรายองค์ประกอบหลักทั้ง 5 องค์ประกอบอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบหลักที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ เคารพในเอกัตภาพ และรักทอมิตรภาพที่ยั่งยืน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน สำหรับสภาพพึงประสงค์ของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในกรุงเทพมหานครพบว่าทั้งในภาพรวมและในรายองค์ประกอบหลักทั้ง 5 องค์ประกอบนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบหลักที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ เคารพในเอกัตภาพ 2) ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร พบว่า องค์ประกอบหลักที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ คัดค้านการใช้ความรุนแรง รองลงมาคือ เชิดชูศักดิ์ศรีของชีวิต และนำชีวิตด้วยความรู้และปัญญา ซึ่งอยู่ในลำดับเดียวกัน

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: Sunee_banno@yahoo.com

** อาจารย์สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: Walaiporn52@yahoo.com

Abstract

This research was conducted using a descriptive research method. The objectives of this research were 1) to study the actual state and the desirable state of global consciousness of students in the Bangkok metropolitan area, and 2) to study the priority needs of global consciousness of students in Bangkok. The population of this study consisted of 963 primary and secondary schools of basic education curriculum in the Bangkok Metropolitan area. The schools included 283 which were calculated by using the Yamane (1973) formula with an error level of 5%, and using the systematic random sampling method. Questionnaires were returned from 271 of the schools chosen (96%). There were 1,707 data providers from Principals, Vice Principals, heads of learning subjects, teachers and students in grades 6, 9 and 12. The research instrument in this study was a 5 level rating scaled questionnaire. The data was analyzed by frequency distribution, percentage, mean, standard deviation and PNI Modified.

The findings indicated that: 1) the actual state of global consciousness of students in Bangkok Metropolitan both overall and by five main global consciousness elements were at a high level. The two main elements with the same highest average were respect for individuality and building of bonds for lasting friendship. For the desirable state of global consciousness of students in Bangkok both overall and by five main global consciousness elements were at the highest level. The main element with the highest average was respect for individuality; 2) the priority needs ranking of global consciousness of students in Bangkok found that the main element with the highest priority needs ranking was opposition to violence. The second priority needs ranking was for both upholding the dignity of life and leading a life based on both knowledge and wisdom with the same ranking.

คำสำคัญ: จิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก/ นักเรียนในกรุงเทพมหานคร

KEYWORDS: GLOBAL CONSCIOUSNESS/ STUDENTS IN BANGKOK METROPOLITAN

บทนำ

จิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก (Global consciousness) อันหมายถึง องค์ประกอบด้านค่านิยมและทัศนคติ (Value and attitude) ของการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship Education) ซึ่งกำลังได้รับความสนใจมากขึ้นในสังคมโลกในขณะนี้ โดยมีการส่งสัญญาณความต้องการทั้งในที่ประชุมระดับองค์กรระหว่างประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับประเทศที่ขอให้เปลี่ยนแปลงบทบาทและจุดมุ่งหมายของการศึกษาโดยใช้จิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกเป็นเครื่องมือชั้นนำการใช้องค์ประกอบความเป็นพลเมืองโลกด้านความรู้และด้านทักษะ (Knowledge and Skills) เพื่อให้ประชากรโลกสามารถร่วมกันสร้างสังคมโลก

ให้เกิดสันติภาพ (Peace) และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (Solidarity) ได้มากขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 21 นี้ (Dill, 2013; UNESCO, 2014a)

แนวคิดความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship, World Citizen) เป็นแนวคิดที่ก่อตัวขึ้นภายหลังการสิ้นสุดของสงครามโลกครั้งที่สองในปี ค.ศ. 1945 (พ.ศ. 2488) ที่นานาประเทศต่างตระหนักถึงความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของมนุษยชาติที่ได้เผชิญหน้ากันมา และตระหนักได้ว่าเกิดจากจิตใจของการปฏิเสธหลักการประชาธิปไตยเรื่องศักดิ์ศรีของชีวิต (Human Dignity) ความเท่าเทียมกัน (Equality) ความเคารพซึ่งกันและกัน (Mutual respect) และรวมถึงการแพร่กระจายของความเชื่อผิด ๆ (UNESCO, 1945) ดังนั้น ยูเนสโก (UNESCO: องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ) จึงถูกก่อตั้งขึ้นทันทีภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลงเพียง 3 เดือน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสันติภาพและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันที่เคารพในความยุติธรรม กฎหมาย สิทธิ โดยไม่ถือเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนาตามกฎบัตรสหประชาชาติผ่านเครื่องมือทางสังคมอันได้แก่ การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม โดยถือเป็นหน้าที่อันศักดิ์สิทธิ์ (A sacred duty) ที่ทุกประเทศจะต้องตอบสนองในจิตวิญญาณของการช่วยเหลือและการห่วงใยซึ่งกันและกัน (A spirit of mutual assistance and concern) ซึ่งประเทศไทยได้เล็งเห็นความสำคัญและเข้าร่วมเป็นรัฐภาคีลำดับที่ 49 ในปี ค.ศ. 1949 (พ.ศ. 2492) (UNESCO, 1945; 2014b; White, 2011)

ยูเนสโกเชื่อว่า สันติภาพจะต้องวางรากฐานอยู่บนความร่วมมือทาง “ภูมิปัญญาและจิตสำนึกของมนุษยชาติ” จึงจะถือเป็นสันติภาพที่แท้จริงและยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) แต่ประจวบกับช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นใหม่ที่เรียกว่า โลกาภิวัตน์ (Globalization) อันหมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ความหลากหลายทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองและสิ่งแวดล้อมในส่วนต่าง ๆ ของโลกมีความเหมือนกัน และสัมพันธ์ใกล้ชิดกันจนเปรียบเสมือนประเทศเดียวกันด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICTs) ซึ่งมีลักษณะที่เน้นการใช้ความรู้และทักษะเป็นหลักโดยเพิกเฉยกับเรื่องของจิตสำนึกที่ดี กระแสโลกาภิวัตน์นี้ได้เติบโตอย่างมากมายและรวดเร็วภายหลังสิ้นสุดของสงครามเย็นในต้นทศวรรษ 1990 (พ.ศ. 2533) เป็นต้นมา แม้ว่าด้านหนึ่งได้ส่งผลดีในการเชื่อมต่อและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน แต่อีกด้านหนึ่งได้ส่งผลให้เกิดการแข่งขัน การกีดกันในรูปแบบใหม่ ๆ จนถึงขั้นการทำสงครามเพื่อแย่งชิงผลประโยชน์ นอกเหนือจากนั้น มีการย้ายถิ่นข้ามชาติเพิ่มขึ้นทั่วโลก ทำให้เกิดปัญหาเรื่องความแตกต่างและความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระดับภูมิภาค รวมถึงการมีเครือข่ายระดับโลกที่เรียกว่าอินเทอร์เน็ต (Internet) ด้วย ซึ่งท้ายที่สุดแล้วการจะนำความรู้ ทักษะหรือเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่ดีหรือชั่วร้ายก็ขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของบุคคลทั้งสิ้น (UNESCO, 2013; 2014a)

สำหรับสถานการณ์ในประเทศไทยนั้น ในปี พ.ศ. 2555 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรีได้ประเมินสถานการณ์ความเสี่ยงและการสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศไทยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559 โดยระบุไว้ว่า สถานการณ์ความเสี่ยงของประเทศไทยข้อหนึ่งคือ *ค่านิยมที่ดั่งามเสื่อมถอยและประเพณีดั้งเดิมถูกบิดเบือน เนื่องด้วยการ*

เปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยม ให้ความสำคัญกับศีลธรรมและวัฒนธรรมที่ดิ่งจามลดลง ทั้งการดำรงชีวิตประจำวัน การใช้ชีวิตและความสัมพันธ์กับผู้อื่น มุ่งหารายได้เพื่อสนองความต้องการในการบริโภค การช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดลง ความมีน้ำใจไมตรีน้อยลง แกร่งแย่ง เอาัดเอาเปรียบกัน ขาดความสามัคคี ไม่เคารพสิทธิผู้อื่น และขาดการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งเป็นภาพรวมของประเทศทั้งเยาวชนและผู้ใหญ่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2555)

ในที่ประชุมกระทรวงศึกษาธิการครั้งที่ 4/2558 เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2558 นายชัยยศ อิ่มสุวรรณ์ ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการได้รายงานผลการเข้าร่วมประชุมนานาชาติเรื่องการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก ครั้งที่ 2 ต่อที่ประชุม โดยมีพลเรือเอก ณรงค์ พิพัฒนาศัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นองค์ประธานการประชุม โดยมีสาระสำคัญคือ การใช้การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกเป็นกรอบแนวคิดทางการศึกษาที่มุ่งหมายให้การศึกษาแก่คนทุกช่วงวัย ได้ตระหนักถึงคุณค่า มีทัศนคติที่ถูกต้อง มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะอยู่บนหลักการของการเคารพสิทธิมนุษยชน ความยุติธรรมทางสังคม ความเท่าเทียมกัน การเคารพในความแตกต่างหลากหลาย และการพัฒนาที่ยั่งยืน มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อความเป็นพลเมืองโลก รู้สึกเป็นเจ้าของสังคมที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน มีความเห็นอกเห็นใจกัน โดยคณะผู้แทนไทยที่เดินทางไปครั้งนี้ได้เสนอควรให้ความสำคัญกับการจัดหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมค่านิยมและพฤติกรรมทางสังคมที่เน้นความน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ความรับผิดชอบต่อสังคมของพลเมือง ซึ่งสอดคล้องกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ พร้อมกับขยายผลการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2558)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น จะเห็นได้ว่าทั้งในเวทีโลกและในประเทศไทยต่างเห็นควรใช้เครื่องมือสำคัญคือ การศึกษา (Education) เป็นเครื่องมือในการปลูกและปลูก “ภูมิปัญญาและจิตสำนึกของมนุษยชาติ” ซึ่งหมายถึงมิติองค์ประกอบจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก (Global consciousness) ของการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก โดยใช้เป็นเครื่องชี้นำการใช้สมรรถนะความเป็นพลเมืองโลก (Global Competencies) อันประกอบด้วยความรู้และทักษะต่าง ๆ (Knowledge & Skills) เพื่อสามารถทำให้การแข่งขันต่าง ๆ ทุกด้านในยุคโลกาภิวัตน์ในศตวรรษที่ 21 นี้ สามารถสร้างคุณค่าต่อสังคมโลก ซึ่งการที่จะสามารถส่งเสริมให้เยาวชนของชาติมีจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกนั้น ควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กคือ ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาเป็นต้นไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนในกรุงเทพมหานครซึ่งมีนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประเภทสามัญ) มากที่สุดของประเทศไทยคือ 824,581 คน คิดเป็นร้อยละ 9.89 ของนักเรียนทั้งประเทศ ข้อมูล ณ วันที่ 29 เมษายน 2558 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) : สมศ. (2558) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อจะเป็นข้อมูลในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยคือ โรงเรียนประเภทสามัญศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาจำนวน 963 โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ โรงเรียนประเภทสามัญศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาจำนวน 283 โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการของ Yamane (1973) โดยระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบในสัดส่วนของแต่ละสังกัดโรงเรียน โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 271 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 96 ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,707 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้คือ แบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNIModified

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามสำหรับการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และเติมข้อความ

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้คือ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยทั้งไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนเพื่อกำหนดองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร แจกแจงและจัดหมวดหมู่ โดยผู้วิจัยได้นำหลักการ 5 ข้อของโรงเรียนโซกะ (The Five Principles of SOKA schools) เป็นองค์ประกอบหลักของจิตสำนึกความเป็น

พลเมืองโลก เนื่องจากมีความครอบคลุมและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับสถาบันต่าง ๆ โดยองค์ประกอบจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก ประกอบด้วย 1) เชิดชูศักดิ์ศรีของชีวิต (Uphold the dignity of life) 2) เคารพในเอกัตภาพ (Respect individuality) 3) ถักทอมิตรภาพที่ยั่งยืน (Build bonds the lasting friendship) 4) คัดค้านการใช้ความรุนแรง (Oppose violence) และ 5) นำชีวิตด้วยความรู้และปัญญา (Lead a life based on knowledge and wisdom) (Soka Gakuen Educational Foundation, 2009)

โดยหลักการของโรงเรียนโซกะ 5 ข้อนี้ เป็นหลักการที่ได้ถูกปรับปรุงแก้ไขเมื่อปี ค.ศ. 1999 เพื่อต้อนรับคริสต์ศตวรรษที่ 21 โดยมีลักษณะเป็นคำสำคัญ (Keywords) แต่คงสาระสำคัญดั้งเดิมของหลักการที่ผู้ก่อตั้งโรงเรียน Daisaku Ikeda ได้มอบไว้และได้ใช้ปฏิบัติจริงเสมือนหนึ่งเป็นค่านิยมหลัก (Core values) หรือค่านิยมร่วม (Shared values) ของทุกคนในโรงเรียนโซกะตั้งแต่ปี ค.ศ. 1968 เป็นหลักการตลอดกาลที่สนับสนุนให้เกิดค่านิยมด้านมนุษยธรรมและการใช้ชีวิตเพื่อผู้อื่น โรงเรียนโซกะเชื่อว่า การศึกษา (Education) จะต้องสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดความเชื่อมั่นที่ว่าพวกเราแต่ละคนมีทั้งพลังและมีความรับผิดชอบที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในระดับโลกได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการขององค์การสหประชาชาติและยูเนสโก

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบย่อยของแต่ละองค์ประกอบหลักได้ดังนี้คือ องค์ประกอบที่ 1 เชิดชูศักดิ์ศรีของชีวิต มีองค์ประกอบย่อยคือ 1.1 มีความเมตตากรุณาที่จะไม่ทอดทิ้งผู้อื่นให้ทุกข์ตามลำพัง 1.2 มีปัญหาที่เข้าใจในความเท่าเทียมและศักยภาพที่ไร้ขอบเขตจำกัด และ 1.3 มีความกล้าหาญที่จะลงมือทำให้ความแตกต่างกลายเป็นการยกระดับความเป็นมนุษย์ของตนเองและของผู้อื่น องค์ประกอบที่ 2 เคารพในเอกัตภาพ มีองค์ประกอบย่อยคือ 2.1 เคารพในภาระหน้าที่เฉพาะของบุคคล 2.2 เคารพในคุณลักษณะเฉพาะของบุคคล และ 2.3 เคารพในวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคล องค์ประกอบที่ 3 ถักทอมิตรภาพที่ยั่งยืน มีองค์ประกอบย่อยคือ 3.1 ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และ 3.2 มีการปฏิบัติชีวิตมนุษย์ของตนเอง องค์ประกอบที่ 4 คัดค้านการใช้ความรุนแรง มีองค์ประกอบย่อยคือ 4.1 ไม่ใช้ความรุนแรงด้วยตนเอง 4.2 ไม่เป็นเหตุให้ผู้อื่นใช้ความรุนแรง และ 4.3 คัดค้านการใช้ความรุนแรงของผู้อื่น และ องค์ประกอบที่ 5 นำชีวิตด้วยความรู้และปัญญา มีองค์ประกอบย่อยคือ 5.1 มีเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อการสร้างคุณค่า 5.2 มีความสำนึกรับผิดชอบอย่างเต็มที่ และ 5.3 มีความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะอุทิศตนเพื่อความผาสุกของมนุษยชาติและโลก (Curriculum Corporation, 2008; Ikeda, 2013; Oxfam Education, 2006; Teach UNICEF, 2015; Thompson, 2014; ปาจริย์ รัตนานุสนธิ์, 2557)

2. จัดทำแบบประเมินความเหมาะสมในการใช้องค์ประกอบจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกในบริบทโรงเรียนของไทยสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ได้ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) จากนั้นนำผลการประเมินมาแก้ไขปรับปรุงและใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

3. สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดประเด็นให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดในการวิจัย และจัดทำตารางประเมินแบบสอบถามสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับและวัตถุประสงค์ (IOC: index of item-objective congruence) ผลการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา พบว่าข้อคำถามของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน จำนวน 55

ข้อ ได้ค่า IOC รวมเท่ากับ 0.851 มีข้อคำถาม 2 ข้อที่ต่ำกว่า 0.5 ได้ทำการปรับปรุง และเพิ่มข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้ข้อคำถามรวมทั้งสิ้นจำนวน 60 ข้อ

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มเป้าหมายทั้ง 7 กลุ่ม จำนวน 30 คนที่ไม่ได้อยู่ในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง และทำตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถามโดยการวัดการสอดคล้องภายใน (internal consistency) หรือเรียกว่า การหาค่า Cronbach's alpha เป็นการหาค่า "สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น" (coefficient of reliability) หรือค่าความเที่ยง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows version 11.5 โดยในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เกณฑ์ยอมรับอยู่ที่ 0.7 ขึ้นไป (สรายุทธ กันหลง, 2555) ผลการตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถาม พบว่า แบบสอบถามของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน ได้ค่าเท่ากับ 0.973 จึงนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน ตั้งแต่วันที่ 22 มิถุนายน - 28 กันยายน 2559 โดยได้ทำการรับแบบสอบถามกลับด้วยตนเองจำนวน 82 โรงเรียน และขอให้ส่งกลับทางไปรษณีย์ในซองเอกสารที่ติดแสตมป์เจ้าหน้าที่ผู้วิจัยจำนวน 189 โรงเรียน หลังจากตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด จึงนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 1,707 ชุดไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้สถิติบรรยาย ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และหาร้อยละ (Percentage) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง
2. วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง
3. จัดลำดับความต้องการจำเป็นของของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนผู้ให้ข้อมูลและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 โรงเรียนผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 271 โรงเรียน แบ่งเป็น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (กทม.) จำนวน 117 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 43 รองลงมาคือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 94 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ

35 และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 60 โรง คิดเป็นร้อยละ 22 ตามลำดับ

1.2 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 1,707 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 230 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 218 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 368 คน ครูผู้สอน 396 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 266 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 140 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 89 คน

2. สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า สภาพปัจจุบันของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในกรุงเทพมหานครทั้งในภาพรวมและในรายองค์ประกอบหลักทั้ง 5 องค์ประกอบอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบหลักที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ องค์ประกอบที่ 2 เคารพในเอกัตภาพ และองค์ประกอบที่ 3 ถักทอมิตรภาพที่ยั่งยืน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 5 นำชีวิตด้วยความรู้และปัญญา ส่วนองค์ประกอบหลักที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ องค์ประกอบที่ 4 คัดค้านการใช้ความรุนแรง

สำหรับสภาพพึงประสงค์ของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในกรุงเทพมหานครทั้งในภาพรวมและในรายองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบหลักที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ องค์ประกอบที่ 2 เคารพในเอกัตภาพ รองลงมาคือ องค์ประกอบหลักที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ องค์ประกอบที่ 3 ถักทอมิตรภาพที่ยั่งยืน องค์ประกอบที่ 4 คัดค้านการใช้ความรุนแรง และองค์ประกอบที่ 5 นำชีวิตด้วยความรู้และปัญญา ส่วนองค์ประกอบหลักที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ องค์ประกอบที่ 1 เชิดชูศักดิ์ศรีของชีวิต

จากผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในกรุงเทพมหานครในภาพรวม พบว่า องค์ประกอบหลักที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ องค์ประกอบที่ 4 คัดค้านการใช้ความรุนแรง รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 1 เชิดชูศักดิ์ศรีของชีวิต และองค์ประกอบที่ 5 นำชีวิตด้วยความรู้และปัญญา ซึ่งอยู่ในลำดับความต้องการจำเป็นเดียวกัน ส่วนองค์ประกอบหลักที่มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดคือ องค์ประกอบที่ 3 ถักทอมิตรภาพที่ยั่งยืน

เมื่อพิจารณาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในกรุงเทพมหานครโดยจำแนกตามองค์ประกอบย่อยของแต่ละองค์ประกอบหลัก ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 เชิดชูศักดิ์ศรีของชีวิต (Uphold the dignity of life) พบว่า สภาพปัจจุบันของทั้ง 3 องค์ประกอบย่อยอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 1.1 มีความเมตตากรุณาที่จะไม่ทอดทิ้งผู้อื่นให้ทุกข์ตามลำพัง รองลงมาคือ องค์ประกอบย่อยที่ 1.2 มีปัญญาที่

เข้าใจในความเท่าเทียมและศักยภาพที่ไร้ขอบเขตจำกัด และองค์ประกอบย่อยที่ 1.3 มีความกล้าหาญที่จะลงมือทำให้ความแตกต่างกลายเป็นการยกระดับความเป็นมนุษย์ของตนเองและของผู้อื่น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

สำหรับสภาพพึงประสงค์ พบว่า ทั้ง 3 องค์ประกอบย่อยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ องค์ประกอบย่อย 1.2 มีปัญญาที่เข้าใจในความเท่าเทียมและศักยภาพที่ไร้ขอบเขตจำกัด รองลงมาคือ องค์ประกอบย่อยที่ 1.1 มีความเมตตากรุณาที่จะไม่ทอดทิ้งผู้อื่นให้ทุกข์ตามลำพัง ส่วนองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 1.3 มีความกล้าหาญที่จะลงมือทำให้ความแตกต่างกลายเป็นการยกระดับความเป็นมนุษย์ของตนเองและของผู้อื่น

จากผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นขององค์ประกอบที่ 1 เชิดชูศักดิ์ศรีของชีวิต พบว่า องค์ประกอบย่อยที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 1.2 มีปัญญาที่จะเข้าใจในความเท่าเทียมและศักยภาพที่ไร้ขอบเขตจำกัด รองลงมาคือ องค์ประกอบย่อยที่ 1.3 มีความกล้าหาญที่จะลงมือทำให้ความแตกต่างกลายเป็นการยกระดับความเป็นมนุษย์ของตนเองและของผู้อื่น ส่วนองค์ประกอบย่อยที่มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 1.1 มีความเมตตากรุณาที่จะไม่ทอดทิ้งผู้อื่นให้ทุกข์ตามลำพัง

องค์ประกอบที่ 2 เคารพในเอกัตภาพ (Respect individuality) พบว่า สภาพปัจจุบันของทั้ง 3 องค์ประกอบย่อยอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 2.3 เคารพในวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคล รองลงมาคือ องค์ประกอบย่อยที่ 2.1 เคารพในภาระหน้าที่เฉพาะของบุคคล ส่วนองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 2.2 เคารพในคุณลักษณะเฉพาะของบุคคล

สำหรับสภาพพึงประสงค์พบว่าทั้ง 3 องค์ประกอบย่อยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 2.1 เคารพในภาระหน้าที่เฉพาะของบุคคล รองลงมาคือ องค์ประกอบย่อยที่ 2.2 เคารพในคุณลักษณะเฉพาะของบุคคล ส่วนองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 2.3 เคารพในวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคล

จากผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นขององค์ประกอบที่ 2 เคารพในเอกัตภาพ พบว่า องค์ประกอบย่อยที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 2.1 เคารพในภาระหน้าที่เฉพาะของบุคคล รองลงมาคือ องค์ประกอบย่อยที่ 2.2 เคารพในคุณลักษณะเฉพาะของบุคคล ส่วนองค์ประกอบย่อยที่มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 2.3 เคารพในวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคล

องค์ประกอบที่ 3 ถักทอมิตรภาพที่ยั่งยืน (Build bonds of lasting friendship) พบว่า สภาพปัจจุบันของทั้ง 2 องค์ประกอบย่อยอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 3.1 ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ส่วนองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 3.2 มีการปฏิบัติชีวิตมนุษย์ของตนเอง

สำหรับสภาพพึงประสงค์ พบว่า ทั้ง 3 องค์ประกอบย่อยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 3.1 มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ส่วนองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 3.2 มีการปฏิบัติชีวิตมนุษย์ของตนเอง

จากผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นองค์ประกอบที่ 3 ถักทอมิตรภาพที่ยั่งยืน พบว่า องค์ประกอบย่อยที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 3.2 มีการปฏิบัติชีวิตมนุษย์ของตนเอง ส่วนองค์ประกอบย่อยที่มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 3.1 มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

องค์ประกอบที่ 4 คัดค้านการใช้ความรุนแรง (Oppose violence) พบว่า สภาพปัจจุบันของทั้ง 3 องค์ประกอบย่อยอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 4.2 ไม่เป็นเหตุให้ผู้อื่นใช้ความรุนแรง รองลงมาคือ องค์ประกอบย่อยที่ 4.3 คัดค้านการใช้ความรุนแรงของผู้อื่น ส่วนองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 4.1 ไม่ใช้ความรุนแรงด้วยตนเอง

สำหรับสภาพพึงประสงค์พบว่าทั้ง 3 องค์ประกอบย่อยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 4.2 ไม่เป็นเหตุให้ผู้อื่นใช้ความรุนแรง รองลงมาคือ องค์ประกอบย่อยที่ 4.3 คัดค้านการใช้ความรุนแรงของผู้อื่น ส่วนองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 4.1 ไม่ใช้ความรุนแรงด้วยตนเอง

จากผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นองค์ประกอบที่ 4 คัดค้านการใช้ความรุนแรง พบว่า องค์ประกอบย่อยที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 4.1 ไม่ใช้ความรุนแรงด้วยตนเอง รองลงมาคือ องค์ประกอบย่อยที่ 4.3 คัดค้านการใช้ความรุนแรงของผู้อื่น ส่วนองค์ประกอบย่อยที่มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 4.2 ไม่เป็นเหตุให้ผู้อื่นใช้ความรุนแรง

องค์ประกอบที่ 5 นำชีวิตด้วยความรู้และปัญญา (Lead a life based on both knowledge and wisdom) พบว่า สภาพปัจจุบันของทั้ง 3 องค์ประกอบย่อยอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 5.2 มีความสำนึกรับผิดชอบอย่างเต็มที่ รองลงมาคือ องค์ประกอบย่อยที่ 5.3 มีความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะอุทิศตนเพื่อความผาสุกของมนุษยชาติและโลก ส่วนองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 5.1 มีเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อการสร้างคุณค่า

สำหรับสภาพพึงประสงค์พบว่าทั้ง 3 องค์ประกอบย่อยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 5.2 มีความสำนึกรับผิดชอบอย่างเต็มที่ รองลงมาคือ องค์ประกอบย่อยที่ 5.3 มีความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะอุทิศตนเพื่อความผาสุกของมนุษยชาติและโลก ส่วนองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 5.1 มีเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อการสร้างคุณค่า

จากผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นขององค์ประกอบที่ 5 นำชีวิตด้วยความรู้และปัญญา พบว่า องค์ประกอบย่อยที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 5.3 มีความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะอุทิศตนเพื่อความผาสุกของมนุษยชาติและโลก รองลงมาคือ องค์ประกอบย่อยที่ 5.1 มีเป้าหมายที่

ชัดเจนเพื่อการสร้างคุณค่า ส่วนองค์ประกอบย่อยที่มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดคือ องค์ประกอบย่อยที่ 5.2 มีความสำคัญกับผิชอบอย่างเต็มที่

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้ได้ค้นพบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในกรุงเทพมหานครในภาพรวมตามการรับรู้ของนักเรียน ครู และผู้บริหารโรงเรียน โดยผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 คือ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมของสภาพปัจจุบันของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในกรุงเทพมหานครทั้งใน 5 องค์ประกอบหลักและใน 14 องค์ประกอบย่อยของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากนโยบายของรัฐตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา ได้ให้ความสำคัญอย่างมากในการส่งเสริมคุณธรรม ค่านิยมและทัศนคติเชิงบวกในโรงเรียน มีการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้เน้นการสร้างอบรมให้นักเรียนเป็นคนดีและไม่คอรัปชั่น ส่งผลให้นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาเข้าใจและปฏิบัติคุณธรรม ค่านิยมและทัศนคติเชิงบวกมากขึ้น ได้แก่ ในปี พ.ศ. 2552 มีการใช้คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ในปี พ.ศ. 2557 มีการใช้ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557) ส่วนโรงเรียนในสังกัด กทม. นั้น ในปี พ.ศ. 2553 ได้จัดทำโครงการโรงเรียนสีขาว หลักสูตร “โตไปไม่โกง” และ ในปี พ.ศ. 2558 มีการใช้นโยบายโรงเรียนคุณธรรมเพิ่มเติมอีกด้วย (กรุงเทพธุรกิจ, 2557) ดังนั้น ในภาพรวมของสภาพปัจจุบันของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในกรุงเทพมหานครจึงอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบของสภาพปัจจุบันของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในภาพรวม พบว่า องค์ประกอบที่ 2 เคารพในเอกัตภาพ และองค์ประกอบที่ 3 ถักทอมิตรภาพที่ยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากัน ผลการวิจัยนี้อาจสะท้อนผลลัพธ์ของการให้ความรู้เชิงปฏิบัติของรัฐในการนำกิจกรรมเกี่ยวกับการเคารพสิทธิผู้อื่นตามคู่มือที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม (2554) ที่จัดทำขึ้นมาให้นักเรียนได้เรียนรู้ ฝึกปฏิบัติอย่างชัดเจนในโรงเรียน รวมถึงการฝึกฝนทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนตามแนวคิดของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ปัจจุบันหน่วยงานของรัฐด้านการศึกษาล้วนให้ความสำคัญนั้น อาจส่งผลให้ลดการแข่งขันระหว่างเพื่อนนักเรียนและช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์และมิตรภาพของนักเรียนในห้องเรียนให้แน่นแฟ้นขึ้นด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557a)

สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในกรุงเทพมหานครในภาพรวมทั้งใน 5 องค์ประกอบหลักและใน 14 องค์ประกอบย่อยของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกอยู่ใน

ระดับมากที่สุด พบว่า องค์ประกอบหลักที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เคารพในเอกัตภาพ รองลงมาได้ถึง 3 องค์ประกอบหลักที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ ถักทอมิตรภาพที่ยั่งยืน คัดค้านการใช้ความรุนแรง และนำชีวิตด้วยความรู้และปัญญา และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ เชิดชูศักดิ์ศรีของชีวิต แม้จะมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แต่ก็มีค่าเฉลี่ยห่างจากองค์ประกอบหลักทั้ง 4 เพียงเล็กน้อย ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าทั้ง 5 องค์ประกอบหลักของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกตามกรอบแนวคิดนี้เป็นสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุดที่ทั้งตัวนักเรียน ครูและผู้บริหารโรงเรียนพึงประสงค์หรือคาดหวังให้เกิดในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยตามนโยบาย การศึกษาด้านค่านิยมของรัฐบาลออสเตรเลียของ Lovat, T., Toomey, R., Dally, K. & Clement, N. (2009) ชื่อ Project to Test and Measure the Impact of Values Education on Student Effects and School ambience. ที่ได้ข้อสรุปผลการวิจัยไว้ว่า การที่โรงเรียนมีการเสริมสร้างด้านค่านิยม ส่งผลให้ 1) นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรทางด้านวิชาการ มีความสนใจการเรียนในชั้นเรียนมากขึ้น สามารถรับผิดชอบ การเรียน การบ้านของตนเองดีขึ้น ถ้ามคำถามมากขึ้นและให้ความร่วมมือกับครูมากขึ้น และมีความภูมิใจในตนเองมากขึ้น 2) บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ดีขึ้น ข้อพิพาทในโรงเรียนน้อยลงและจัดการได้ เป็นระบบมากขึ้น นักเรียนแสดงออกถึงความเมตตา กรุณา ความซื่อสัตย์และความเสมอภาคต่างๆ มากขึ้น มีความอดทนสูงขึ้น เคารพในของใช้ส่วนกลางและดูแลทรัพย์สินโรงเรียนดีขึ้น 3) ความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นระหว่างครูกับนักเรียน และกับบุคลากรทั้งหมดของโรงเรียน ครูและนักเรียน นักเรียนและบุคลากรมีความไว้วางใจกันมากขึ้น มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นในห้องเรียน ครูฟังนักเรียนมากขึ้น นักเรียนเคารพและสุภาพกับครูมากขึ้น และ 4) ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทั้งของครูและนักเรียน นักเรียนมีความรู้สึกเชื่อมโยงผูกพันกับครูและโรงเรียน นักเรียนดูแลและตระหนักรู้เองมากขึ้น อยู่ร่วมกับเพื่อนอย่างมีความสุขขึ้น ครูได้รับการดูแลมากขึ้น และมีความเป็นผู้นำมากขึ้น ได้รับความไว้วางใจซึ่งกันและกันมากขึ้น ครูมีการพัฒนาความเป็นครูมากขึ้น ได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงานมากขึ้นด้วย ดังนั้น ในภาพรวมของสภาพพึงประสงค์ของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในกรุงเทพมหานครจึงอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

2. ความต้องการจำเป็นของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 คือ เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ คัดค้านการใช้ความรุนแรง รองลงมาคือ เชิดชูศักดิ์ศรีของชีวิต และ นำชีวิตด้วยความรู้และปัญญา ซึ่งอยู่ในลำดับความต้องการจำเป็นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาตามลำดับความต้องการจำเป็นของแต่ละองค์ประกอบหลัก พบว่า **องค์ประกอบหลัก คัดค้านการใช้ความรุนแรง** ที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดนั้น มีสาระสำคัญของคัดค้านการใช้ความรุนแรงตามกรอบแนวคิดนี้ในพฤติกรรมการแสดงออกที่ไม่ใช้ความรุนแรงด้วยตนเอง ไม่เป็นเหตุให้ผู้อื่นใช้ความรุนแรง และ คัดค้านการใช้ความรุนแรงของผู้อื่นใน 2 มิติคือ คัดค้านการใช้ความรุนแรงทางกายภาพ (Physical violence) ได้แก่ การใช้กำลังในการทำร้ายร่างกาย การรังแก การกลั่นแกล้ง หรือการทำร้ายชีวิต

ของผู้อื่น และคัดค้านการใช้ความรุนแรงแฝง (Passive violence) ได้แก่ การคุกคามสิทธิของผู้อื่น การทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น เช่น การอคติ การดูถูกเหยียดหยาม การด่าทอ การล้อเลียน การข่มขู่ การเลือกปฏิบัติหรือการแบ่งพรรคแบ่งพวก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาศาสนาการณ์ความรุนแรงในโรงเรียนทั่วประเทศเมื่อปี พ.ศ. 2549 ของโครงการส่งเสริมสนับสนุนและคุ้มครองสุขภาพและสิทธิมนุษยชนด้านเด็กเยาวชนและครอบครัว มูลนิธิสุขภาพแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ร้อยละ 68.6 ถูกเพื่อนรังแกเดือนละ 2-3 ครั้ง ร้อยละ 20 ถูกรังแกสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง โดยการด่า กลั่นแกล้ง แย่งสิ่งของ การข่มขู่ และการทำร้ายร่างกาย ขณะที่ครูส่วนใหญ่ มักลงโทษผู้เรียนที่ก่อความรุนแรงหรือทำผิดด้วยการตี และการทำร้ายจิตใจ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2550) นอกเหนือจากนี้ การที่นักเรียนมีแนวโน้มการใช้ความรุนแรงมากขึ้นในห้องเรียนและในโรงเรียน อาจเนื่องมาจากการที่นักเรียนมีโอกาสสัมผัสสภาพของความขัดแย้ง และความแตกแยกทางความคิดอย่างรุนแรงที่นับวันยิ่งขยายวงกว้างไปเรื่อยๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุดในสังคมไทยตลอดช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมาของไทย นำมาซึ่งการใช้ความรุนแรงต่อกันอย่างที่ไม่เคยเป็นมาตั้งแต่ในอดีตของไทย จนสังคมไทยรับรู้การใช้กำลังในการแก้ไขปัญหา เป็นสิ่งที่ทุกคนในสังคมไทยยอมรับเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของเราไปเสียแล้ว และค่อยๆ ลุกلامเข้าสู่โรงเรียน เกิดการใช้ความรุนแรงทั้งแบบกายภาพและแบบแฝงขึ้น นอกเหนือจากนั้น ยังลุกลามไปสู่การทำร้ายร่างกายและการทำลายชีวิตต่อนักเรียนในต่างโรงเรียนหรือต่างสถาบันด้วย ดังตัวอย่างการที่นักเรียนยกพวกตีกันจนถูกจัดอยู่ในหน้าข่าวอาชญากรรม เป็นต้น

องค์ประกอบหลัก 2 องค์ประกอบ ที่มีลำดับความต้องการจำเป็นรองลงมาคือ

องค์ประกอบหลัก เชิดชูศักดิ์ศรีของชีวิต หมายถึง การมีบรรยากาศภายในห้องเรียนและภายในโรงเรียนที่มีการพูดจาและแสดงออกต่อผู้อื่นด้วยการมีปัญญที่เข้าใจในความเท่าเทียมและศักยภาพที่ไร้ขอบเขตจำกัด มีความเมตตากรุณาที่จะไม่ทอดทิ้งผู้อื่นให้ทุกข์ตามลำพัง และมีความกล้าหาญที่จะลงมือทำให้ความแตกต่างกลายเป็นการยกระดับความเป็นมนุษย์ของตนเองและของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเชิดชูศักดิ์ศรีของชีวิตของการศึกษาอ็อกแฟม (Oxfam Education, 2006) ที่เชื่อว่า สิ่งต่างๆ สามารถดีขึ้นได้ และแต่ละคนสามารถทำสิ่งที่แตกต่างได้ และสอดคล้องกับ Ikeda (2013) ที่ได้กล่าวถึงหลักการทางพุทธธรรมที่เน้นย้ำว่ามนุษยชาติสามารถก้าวไปข้างหน้าอีก 1 ก้าวด้วยความเพียรพยายามที่ไม่หยุดหย่อนในการส่งเสริมกำลังใจซึ่งกันและกัน ด้วยความเชื่อมั่นศรัทธาในความเป็นไปได้ที่ไร้ขอบเขตจำกัดของชีวิตของคนๆ หนึ่ง

องค์ประกอบหลัก นำชีวิตด้วยความรู้และปัญญา หมายถึง สภาพที่นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตและการทำกิจกรรมโดยใช้ความรู้ที่มีปัญญาแห่งความเมตตากรุณาเป็นฐาน (Compassionate wisdom-based) โดยนักเรียนมีเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อการสร้างคุณค่า (Sense of purpose for value-creating) สร้างคุณค่าในที่นี้ หมายถึง มีความงาม มีประโยชน์ และมีความดี (ความงาม หมายถึง เป็นสิ่งที่ตนชอบ ประโยชน์ หมายถึง ประโยชน์ที่ก่อเกิด และ ความดี หมายถึง เป็นสิ่งที่สามารถช่วยเหลือสังคมและเป็นประโยชน์ต่อเพื่อนมนุษย์) มีความสำนึกรับผิดชอบอย่างเต็มที่ (Sense of responsibility) และ มีความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะอุทิศตนเพื่อความผาสุกของมนุษยชาติและโลก

ซึ่งสอดคล้องกับ Dill (2013) ที่ว่า จิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกนี้ เป็นวิธีการพิเศษของความเข้าใจของคนๆ หนึ่งที่มีต่อโลก ครอบคลุมถึงความตระหนักรู้ในมุมมองด้านต่าง ๆ ในวรรณคดีที่คนๆ หนึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ ชุมชนโลกหรือของมนุษยชาติโดยรวม และมีคุณธรรมหรือมโนธรรมในการที่จะทำให้โลกนี้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ควรจัดให้มีนโยบายการป้องกันการกลั่นแกล้งและการใช้ความรุนแรงในโรงเรียน

สืบเนื่องจาก ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดของจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในภาพรวม คือ องค์กรประกอบที่ 4 คัดค้านการใช้ความรุนแรง ซึ่งโรงเรียนเองจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้ปลอดภัย สอดคล้องกับรายงานการทบทวนองค์ความรู้เรื่องความรุนแรงในวัยรุ่นไทยและข้อเสนอเชิงนโยบายและการวิจัยของอุมพร ตรังคสมบัติ (2550) ว่า ในระดับโรงเรียน ควรพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้น มีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ปรับพฤติกรรมนักเรียนในห้องเรียน ลดการกลั่นแกล้งระหว่างนักเรียน ส่งเสริมสุขภาพจิตของนักเรียน ส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคมในกลุ่มนักเรียน และแนะนำให้จัดทำโครงการต่อต้านการรังแกกัน (Bullying Prevention Program) และสอดคล้องกับโรงเรียนโซกะ (SOKA Gakuen, 2012) ที่มีนโยบายชัดเจนว่า คณาจารย์ทั้งหมดต้องพยายามยับยั้งไม่ให้เกิดและสนทนอย่างใกล้ชิดในเรื่องเหล่านี้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันการเกิดและลดระดับความรุนแรงของเหตุการณ์ และต้องสร้างจิตสำนึกแก่นักเรียนว่าการกลั่นแกล้งข่มขู่เป็นเรื่องที่ไม่อาจยอมรับได้ ดังนั้น ในฐานะที่เป็นโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนที่เน้นจิตวิญญาณแห่งการเคารพศักดิ์ศรีของชีวิตและสิทธิมนุษยชนเป็นสำคัญ คณาจารย์จึงต้องสอนจุดยืนเรื่องการเคารพศักดิ์ศรีของชีวิตที่ว่าชีวิตของแต่ละคนนั้นทดแทนกันไม่ได้ (Irreplaceable) และควรเคารพในความหลากหลาย (Diversity) แก่เด็ก ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาบุคลิกลักษณะที่แข็งแกร่งสมบูรณ์ โดยโรงเรียนควรให้ความสำคัญในการทำงานร่วมกันระหว่างคณาจารย์ บุคลากร นักเรียน และพ่อแม่ผู้ปกครองโดยยืนยันว่า การเกิดการกลั่นแกล้งข่มขู่ไม่ว่าในโรงเรียนไหน ในชั้นเรียนหรือห้องเรียนไหนก็ตาม จะมองข้ามหรือแกล้งทำเป็นคิดว่าเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับเด็กทั้งโรงเรียนไม่ได้ เพื่อเป็นหลักประกันว่า ถ้าไม่มีการกลั่นแกล้งข่มขู่ในโรงเรียน ก็จะเป็นโรงเรียนที่มีความเป็นอยู่ที่ร่าเริงเบิกบานและสนุกสนานได้

1.2 กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ควรพิจารณาศึกษาองค์ประกอบจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนนี้ เพื่อกำหนดนโยบายในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน

สืบเนื่องจาก เป็นความคาดหวังของกระทรวงศึกษาธิการอยู่แล้วที่ต้องการใช้การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกเป็นกรอบแนวคิดทางการศึกษาที่มุ่งหมายให้การศึกษาแก่คนทุกช่วงวัย ได้ตระหนักถึงคุณค่า มีทัศนคติที่ถูกต้อง มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะอยู่บนหลักการของการเคารพสิทธิมนุษยชน ความยุติธรรมทางสังคม ความเท่าเทียมกัน การเคารพในความแตกต่างหลากหลายและการพัฒนาที่ยั่งยืน มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อความเป็นพลเมืองโลก รู้สึกเป็นเจ้าของสังคมที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน มี

ความเห็นอกเห็นใจกัน จึงได้เสนอว่าควรให้ความสำคัญกับการจัดหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมค่านิยมและพฤติกรรมทางสังคมที่เน้นความน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ความรับผิดชอบต่อสังคมของพลเมือง (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2558)

1.3 โรงเรียนควรจัดทำคู่มือที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกพร้อมรายละเอียดอย่างชัดเจนและทำความเข้าใจแก่ทุกคนทุกภาคส่วน เพื่อให้ทั้งโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ครูใหม่ นักเรียนใหม่ ครอบครัวใหม่ที่เข้ามาเป็นสมาชิกในโรงเรียน สามารถเรียนรู้ได้อย่างเข้าใจและปฏิบัติร่วมได้โดยเร็ว

สืบเนื่องจาก ผลการค้นคว้าข้อมูลของวิธีการสอนจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกในเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกต้องอาศัยความเข้าใจร่วมกันทุกภาคส่วน เพื่อเป็นสิ่งแวดล้อมของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่อง หลักสูตรจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกศึกษาตามองค์ประกอบจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของกรอบแนวคิดในงานวิจัยนี้

สืบเนื่องจาก การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกในรูปแบบของหลักสูตรสถานศึกษาหรือหลักสูตรแกนกลาง และหลักสูตรแฝงยังไม่มีปรากฏในระบบการศึกษาไทย ถ้าต้นสังกัดหรือนักวิจัยสามารถศึกษาค้นคว้าจนเป็นหลักสูตรพื้นฐาน จะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกให้กับนักเรียนและสังคมได้เร็วขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางในการลดความรุนแรงในโรงเรียน

สืบเนื่องจาก ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก องค์ประกอบที่ 4 คัดค้านการใช้ความรุนแรง มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุด

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม. (2554). คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเคารพสิทธิผู้อื่น.

สืบค้นจาก http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/images/rlpd_1/PublicRelations/Public2555/ManualRespect54/elementary.pdf

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). 8 คุณธรรมพื้นฐาน: ปฏิรูปการศึกษากับ ๘ คุณธรรมพื้นฐานที่ควรปลูกฝัง.

สืบค้นจาก http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=13677&Key=news_research

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโก.

ความร่วมมือต่างประเทศ. สืบค้นจาก <http://www.bic.moe.go.th/newth/>

index.php?option=com_k2&view=itemlist&layout=category&task=category&id=183&Itemid=306

กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ตามนโยบายของ คสช.* สืบค้นจาก

<http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=38658&Key=news20>

กระทรวงศึกษาธิการ. (2557a). *การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. สืบค้นจาก

http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=38880&Key=news_research

กรุงเทพธุรกิจ. (2557). *"โรงเรียนคุณธรรม" อาจเป็นต้นแบบการ"ปฏิรูป"ประเทศ*. สืบค้นจาก

<http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/613885>

กรุงเทพมหานคร. (2553). *โครงการ โรงเรียนสีขาว หลักสูตร "โตไปไม่โกง"*. สืบค้นจาก

<http://growinggood.org/project/>

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550). *หยุดปัญหา...ใช้ความรุนแรงในสถานศึกษา*. สืบค้นจาก

<http://www.kriengsak.com/node/271>

ปาจริย์ รัตนานุสนธิ์. (2557). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นพลโลกของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา.

OJED, 9(2), 12.

สรายุทธ กันหลง. (2555). *การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม Cronbach's alpha. 2007*, สืบค้นจาก

<http://www.ipernity.com/blog/248956/424773>

สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี. (2555). *สรุปสาระสำคัญ*

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ (หน้า 5).

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2558). *จังหวัดที่มีครู โรงเรียน*

นักเรียน ที่มากที่สุดของประเทศ. 2556. สืบค้นจาก <http://www.uasean.com/travel/2594>

สำนักงานกฤษฎามนตรี. (2558). *ข่าวสำนักงานกฤษฎามนตรี 127/2558 : การประชุมนานาชาติเรื่องการศึกษาเพื่อ*

ความเป็นพลเมืองโลก ครั้งที่ 2. สืบค้นจาก <http://www.moe.go.th/websm/2015/apr/127.html>

[websm/2015/apr/127.html](http://www.moe.go.th/websm/2015/apr/127.html)

อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2550). รายงานการทบทวนองค์ความรู้ เรื่อง ความรุนแรงในวัยรุ่นไทย และข้อเสนอเชิง

นโยบายและการวิจัย. สืบค้นจาก http://www.dr-umaporn.com/downloadable/download/linkSample/link_id/2

[downloadable/download/linkSample/link_id/2](http://www.dr-umaporn.com/downloadable/download/linkSample/link_id/2)

ภาษาอังกฤษ

- Curriculum Corporation. (2008). *Global Perspectives: A framework for global education in Australian schools* (K. Quittner Ed.). Victoria, Australia: Curriculum Corporation.
- Dill, J. S. (2013). *The Longings and Limits of Global Citizenship Education: The Moral Pedagogy of Schooling in a Cosmopolitan Age*. N.Y., U.S.A.: Routledge.
- Ikeda, D. (2013). Peace Proposal 2013 : Compassion, Wisdom and Courage : Building a Global Society of Peace and Creative Coexistence. Retrieved from <http://www.sgi.org/sgi-president/proposals/peace/peace-proposal-2013.html>
- Lovat, T., Toomey, R., Dally, K. & Clement, N. (2009). *Project to Test and Measure the Impact of Values Education on Student Effects and School Ambience* (pp. 155). Australia: University of Newcastle.
- Oxfam Education. (2006). *Education for Global Citizenship A Guide for School. Global Citizenship*. Retrieved from <http://www.oxfam.org.uk/education/global-citizenship/global-citizenship-guides>
- Soka Gakuen. (2012). いじめ防止基本方針. Retrieved from http://www.kansai.soka.ed.jp/junior_highschool/
- Soka Gakuen Educational Foundation. (2009). *Soka Gakuen: A System for Cultivating Human Values*. Tokyo: Printer Toppan Printing Co., Ltd.
- Teach UNICEF. (2015). Global Citizenship. Retrieved from <http://teachunicef.org/explore/topic/global-citizenship>
- Thompson, A. (2014). Peace On Earth - An Interview With Daisaku Ikeda. Retrieved from <http://www.scoop.co.nz/stories/HL1403/S00115/peace-on-earth-an-interview-with-daisaku-ikeda.htm>
- UNESCO. (1945). *UNESCO Constitution*. Retrieved from http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=15244&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html
- UNESCO. (2013). *Global Citizenship Education: An Emerging Perspective* (pp. 6). Retrieved on April 15, 2015 from http://www.unesco.org/new/en/unesco/events/all-events/?tx_browser_pi1%5BshowUId%5D=27492&cHash=51e851990a
- UNESCO. (2014a). *Global Citizenship Education Preparing learners for the challenges of the 21st century*. France: UNESCO.
- UNESCO. (2014b). *UNESCO Education Strategy 2014–2021*. France: UNESCO.
- White, M. (2011). *Source List and Detailed Death Tolls for the Primary Megadeaths of the Twentieth Century*. Retrieved from <http://necrometrics.com/20c5m.htm#Second>

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. U.S.A.: Harper & Row.